

Preek Breukelen

d.d. 29 mei 2016, 1^e na Trinitatis
1 Koningen 8:22,37-43 & Lucas 7:1-10

'Ik zeg jullie, zelfs in Israël heb Ik niet zo'n groot geloof gevonden.'

Gemeente van Jezus Christus,

Morgen verschijnt er weer een krant. De koppen zijn verrassend. Buitenlands en binnenlands nieuws zetten de wereld op zijn kop. 'Erdogan laat alle journalisten vrij.' 'IS legt de wapens neer en bidt om vrede.' 'Europa scheldt de schulden kwijt van alle arme landen.' 'Wereldenergieverbruik terug naar 10%.' 'Laatste AIDS-lijder in Afrika genezen', 'Bankiers verlagen hun jaarinkomen naar €80.000,-.' 'Nederlanders stoppen met klagen.', 'De Kerk begrijpt het Evangelie.'

U zult wel denken: die dominee is weer aan het dromen. Hij heeft weer plannen. En sommigen zullen wellicht denken: dat kost weer geld!

Op zich heb ik een vrolijke natuur maar ik kan ook redelijk somberen. Er komt zoveel op je af aan zorgelijke informatie. De krant van morgen, de echte krant, zal weer voldoende voeding geven aan het idee dat er nooit echt iets verandert in deze wereld. Er zal altijd honger zijn. Er zal altijd onrecht zijn. Er zal altijd ziekte zijn en lijden. Maar de stortvloed aan informatie kan soms je ogen sluiten voor kleine en grote lichtpunten die er daadwerkelijk ook zijn, die er ook toe doen. Door al die informatie vormt er zich ook een vaststaand beeld in je hoofd, een beeld waarmee jij de werkelijkheid bekijkt, een beeld dat daardoor de werkelijkheid wordt. Als je al somberend tot de conclusie komt dat er nooit iets zal veranderen, zal er ook nooit iets veranderen. Als je oog alleen maar gericht is op het onrecht en het lijden in deze wereld mis je alle werken van liefde en vrede die tot stand komen door mensenhanden. En soms uit onverwachte hoek. Wie ruimte creëert in zijn gedachten, wie zijn blik verruimt, zal voor verrassingen komen te staan.

Het verhaal over de centurio en Jezus is een verhaal vol verrassingen. Verrassingen ontstaan waar ze ons vastgeroeste beeld kantelen. Soms is ons beeld van de tijd waarin Jezus leeft een karikatuur. De Romeinen zijn de boze overheersers, de joodse leiders zijn kwaadwillend en niet te vertrouwen, het volk wordt zwaar onderdrukt en een slaaf heeft geen leven. In dit verhaal zien we een centurio, een Romeinse legeraanvoerder over 100 man, die absoluut niet vijandig staat tegenover het joodse volk en het joodse geloof. Hij heeft zelfs de synagoge laten bouwen in Kafarnaüm. Hij heeft ook een slaaf. En bij een slaaf denken wij aan een onmenselijk bestaan. Maar slaven waren vaak onderdeel van het huisgezin, deelden in alles mee. Het is zelfs zo dat wanneer iemand geen erfopvolger had dat hij zijn slaaf als zoon geadopteerde. In ons verhaal spreekt de centurio op zeker moment in plaats van 'mijn slaaf' over 'mijn knecht'. Althans in de Nieuwe Bijbelvertaling. Maar het Griekse woord *pais* dat hier vertaald wordt met knecht, heeft ook de betekenis: jongen of zoon. En de Naardense Bijbelvertaling spreekt dan ook over 'mijn jongen'. Dat geeft veel meer aan dat het gaat om een intieme relatie. Een heer die zo met zijn slaaf omgaat is voor ons al verrassend.

Wanneer deze slaaf ziek is, zijn het enkele joodse leiders die naar Jezus toegaan en hem om hulp vragen. Joodse leiders die naar Jezus gaan om hulp te vragen! Dat verstoort ons al helemaal ons vertrouwde beeld; het beeld van het volledig tegenover van de joodse leiders en Jezus. En wat ons ook kan verrassen is dat een Romein zijn heil zoekt bij een joodse rabbijn. Het lijkt wel de omgekeerde wereld.

De kracht van dit verhaal met al zijn omkeringen rommelt stevig aan ons gemak om alles in vaste patronen te zien. Vaste patronen die het schijnbaar zo makkelijk aken om de wereld te begrijpen, om de complexe werkelijkheid te hanteren. Een moslim staat voor terreur. Een Afrikaan is een gelukzoeker. Een jood gaat alleen voor het geld. En de kerk zit vol goede mensen. Als we die muren in ons denken en voelen laten vallen dan zullen we voor grote verrassingen komen te staan, dan kunnen we ons voortdurend verwonderen. Dan zien we dingen die we nooit eerder hebben waargenomen. Moslims die dromen hebben van vrede. Afrikanen die bijdragen aan de welvaart. Joden die de armen helpen. Kerkmensen die gewone mensen blijken te zijn. Het doorbreken van die muren in ons denken en in ons voelen is niet altijd een makkelijk proces. Je laat een vaste bodem los en zekerheden worden in twijfel getrokken. Wat is dan nog waar? Maakt het dan niets uit dat wij christen zijn?

Een paar hoofdstukken voor ons verhaal, in Lucas 4, is Jezus in de synagoge van Nazareth en daar krijgt Hij de boekrol van de profeet Jesaja aangereikt om er uit voor te lezen. En Jezus leest: *De geest van het Heer rust op mij, want Hij heeft mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft Hij mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en aan blinden het herstel van hun zicht. Om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen.* Het zijn woorden die als het ware Gods toekomst beschrijven als de wereld omgekeerd. En als Jezus dan ook nog zegt dat heden dit Schriftwoord in de oren van de toehoorders in vervulling is gegaan, lijkt Hij zichzelf te openbaren als teken van die toekomst, de handen en voeten van Gods barmhartigheid, het vleesgeworden Woord. Maar als Jezus de aanwezigen vervolgens vertelt dat Elia ten tijde van de hongersnood niet naar een Joodse weduwe, maar naar een weduwe in Sarepta gezonden werd, let wel: een buitenlandse vrouw, en dat de Syriër Naäman die aan huidvraat leed door de profeet Elisa genezen werd, terwijl velen van het Joodse volk aan huidvraat leden maar niet geholpen werden, ontsteken ze in woede. Jezus wijst er op met zijn voorbeelden op dat het heil ook buiten de grenzen van het eigen geloof plaats kan vinden. Sterker, het lijkt alsof Jezus in zijn woorden de klacht bij zijn gehoor neerlegt dat het heil niet in hun midden plaats kan vinden. In woede willen ze Hem de afgrond in gooien maar Jezus loopt tussen hen door weg. Het ongemak kan de waarheid niet aan maar het ongemak kan de waarheid niet het zwijgen opleggen.

Ik roep dit verhaal in herinnering omdat Jezus hier buitenlanders gebruikt als verrassend en voor velen ongemakkelijk voorbeeld dat het heil, dat genezing en nieuwe toekomst, ook elders wortel kan schieten. In het verhaal dat wij vandaag gelezen hebben horen wij opnieuw over een buitenlander, een Romeinse centurio, heil ontvangt, nieuwe toekomst ontvangt voor zichzelf en zijn jongen. De toekomst van God laat zich dus niet binden aan een bepaald geloof of aan een bepaald volk. Het is geen bezit van een bepaalde groep, maar een gave voor heel de wereld. Het genadejaar dat Jezus aankondigt in hoofdstuk 4 betreft de hele schepping. De toekomst van God is gericht op een

herscheping van deze wereld, op een wereld andersom. Maakt het dan niet uit wat je gelooft? Jazeker wel. Maar geloof is wat anders dan lidmaatschap van een geloofsgemeenschap, of je houden aan vastgelegde rituelen, of gedoopt zijn, of besneden zijn. Geloof is niet statisch, maar een weg, een beweging. Geloof is het dragen van het visioen. Geloof is vertrouwen op de kracht die wij God noemen. Geloof is de hoop hooghouden dat we niet overgeleverd zijn aan de onveranderlijkheid der dingen. Geloof is leven van genade, weten dat alles je gegeven is en we elkaar gegeven zijn. Geloof is vertrouwen dat een woord van Jezus genoeg is om gezond te worden. Om op te staan en op weg te gaan.

Toen Salomo zijn gebed uitsprak bij de inwijding van de Tempel vergat hij de vreemdeling niet. Ook hij doorbrak de muren die in het geloofsdenken kunnen leven: 'Wie niet tot ons clubje behoort, zal nooit deel hebben aan Gods toekomst.' Maar Salomo spreekt in de lijn vele verhalen uit Oude Testament, grensoverschrijdende verhalen en verhalen met geboden die telkens het eigen vreemdelingschap in herinnering roepen. Wanneer wij grenzen leggen in ons denken, onszelf de waarheid toedichten of voor onszelf de toekomst opeisen, zegt dat veel over ons godsbeeld. Bezitten wij God of bezit God ons? Hopelijk dat laatste. In ons geloof tasten wij voortdurend naar het ontastbare. Voortdurend proberen wij te zoeken naar God, vormen wij beelden van Hem. Wie is Hij? Welke kracht? Welke geest? Maar daar zijn we niet alleen in. Iedere tijd, iedere cultuur, ieder mens reikt naar het Onnoembare, zoekt naar het wezen van de Eeuwige. En die eeuwigdurende zoektocht komt voort uit vragen en uit verlangen. In de duisternis van het leven zoeken mensen licht. In de schijnbare zinloosheid van het bestaan zoeken mensen zin en betekenis. In het dorre bestaan zoeken mensen leven en toekomst. Het verlangen is groot naar het goede, naar het eeuwige, naar liefde, naar vrede, naar gerechtigheid. Om slechts een woord te ontvangen en te genezen.

Ik ben geboren in deze tijd en deze cultuur. Dat ik christen ben en geen moslim of hindoe heeft alles te maken met die tijd en cultuur, met de plek waar ik geboren ben. En hoe ik christen ben, hoe ik God denk en woorden aan mijn verlangen geef is eveneens gevormd door tijd en cultuur, door leven en door ervaringen. Ik geloof in God, ik heb een enorm grote liefde voor Jezus en kan alleen maar wensen dat de Geest me leidt in mijn zoektocht naar Gods toekomst. Ik probeer me te verstaan met die oude woorden van de Schrift, met het geloof en de inspiratie van de schrijvers. Wat brengt dat christelijk geloof mij? En wat kan het de wereld brengen? Eén belangrijk element komt naar boven drijven, uit al die oude verhalen. Ik kan God zoeken, maar Hij zoekt ook mij. Ik kan verlangen naar het goede en het eeuwige, maar het lijkt alsof het goede en het eeuwige ook voortdurend aan mij trekt. Ook als ik even niet het goede zoek. Het is als in die oude verhalen waar het volk Israël weer eens flink afdwaalt, God en het goede de rug toekeert, eigen wegen bewandelt. Maar God laat niet los, blijft aan je trekken, zoekt je onophoudelijk. Als een kracht van liefde die zegt: sta op, ga op weg, zoek niet de dood maar het leven. En die kracht van liefde, die stem van de Eeuwige heeft voor mij handen en voeten gekregen in Jezus. Vleesgeworden Woord. Een voortdurende uitnodiging om op te staan en op weg te gaan. Een visioen dat in ons wakker wordt. Een enkel woord van Hem zal ons genezen.

Met de kracht van ons eigen geloof en het besef dat de wereld gevuld is met mensen die hetzelfde verlangen dragen als wijzelf, kunnen we wonderen verrichten. Want, let wel, de ervaring dat God de mens zoekt voor zijn toekomst, betekent ook dat wij in onze kracht worden gezet. Geen lijdzaam wachten. We worden erkend als bondgenoten, als kinderen van het goede, die de kracht van de liefde in zich dragen. Overal ter wereld is er verlangen naar nieuwe toekomst, naar een doorbreken van het schijnbaar onvermijdelijke, naar een wereld andersom. In dat verlangen zijn geen grenzen. Gelovig of ongelovig, Jood of moslim, christen of hindoe, man of vrouw, blank of bruin, homo of hetero... Het is voor ons een uitdaging om dat te zien, die ruimte in ons denken te creëren, om zo de kans te grijpen al die lichtpuntjes te bundelen, om elkaar te sterken in die liefde en samen handen en voeten te worden van Gods toekomst... of welke naam een mens ook geeft aan de nieuwe werkelijkheid.

‘Erdogan laat alle journalisten vrij.’ ‘IS legt de wapens neer en bidt om vrede.’ ‘Europa scheldt de schulden kwijt van alle arme landen.’ ‘Wereldenergieverbruik terug naar 10%.’, ‘Laatste AIDS-lijder in Afrika genezen’, ‘Bankiers verlagen hun jaarinkomen naar € 80.000,-.’ ‘Nederlanders stoppen met klagen.’, ‘De Kerk begrijpt het Evangelie.’ Het hoeft geen droom te zijn.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.